

פניני הפרשה

שלח

עלון מס'

991

שנה כ' התשע"ט

יו"ל ע"י הקרן לזיכוי הרבים. נייד: 052-7654216
כתובת: רח' הרב רוזובסקי 14/13 אשדוד. דוא"ל: 7654216@gmail.com

השפעת הסביבה

ויקרא משה להושע בן נון יהושע – מפרש רש"י: "התפלל עליו י-ה וישיעך מעצת מרגלים". ומבאר הרב שפתי חכמים שלשון הפסוק "ויקרא" משה להושע, הוא לשון תפלה, כמו "ויקרא שם אברם בשם ה'". לכן דוקא כאן עשה משה שינוי השם ליהושע. ושואל האור החיים הקדוש: מדוע הוצרך לעשות לו שינוי השם ולא הסתפק בתפלה בלבד?

ומבאר שהיתה כאן סכנה גדולה שלא יפול בעצת המרגלים שהם עשרה, ולכן עשה לו שינוי השם, ונתן כח בשמו בתוספת האות יו"ד שמספרה 10 בכדי שיוכל לעמוד נגד 10 המרגלים. ועוד, כדי שיטול חלק הטוב של כל העשרה מרגלים, כאמרם "זכה נוטל חלקו וחלק חברו". עכ"ד.

הרי שאם לא היה מתפלל על יהושע ומשנה את שמו, היה קשה ליהושע לעמוד בנסיון. וכן מצינו בכלב שהלך להתפלל על קברי אבות בחברון, ולא הסתפק בתפלה רגילה, שכן הנסיון היה קשה ביותר. למדנו מכאן שכאשר אדם נמצא בחברה שאינה טובה, בין אם ירצה ובין אם לא ירצה, הוא מתפתה וקשה עליו לעמוד נגד הזרם. ואפילו גדולי עולם, קשה להם לעמוד בזה, שכן טבעו של עולם וכך ברייתו. ידעו יהושע וכלב שאם הם הולכים עם המרגלים ארבעים יום, יש חשש שיושפעו מהם, והיה צריך תפלות גדולות שיוכלו לעמוד בנסיון.

מסופר על יהודי שהיה גר במקום שלא היו שומרים בו תורה ומצוות, והיה דואג להינוך הילדים. נסע לשאול את רבי יצחק זאב מבריסק זצ"ל, אם לעבור למקום תורה בגלל הינוך הילדים. אמר לו הרב מבריסק, עד שאתה דן על הינוך ילדיך, תחשוב על הינוך שלך עצמך, וכי חושב אתה שסביבה רעה לא תשפיע עליך?! אפילו המלאכים שירדו לארץ בדור המבול השחיתו דרכם בהשפעת הסביבה... אתה צריך לעבור למקום תורה קודם כל בשביל עצמך. וכמו שאמר רבי יוסי בן קיסמא "אם תתן לי כל כסף וזהב שבעולם איני דר אלא במקום תורה".

לא תהו בראיה	עצה טובה
<p>ורידים</p> <p>הם רשת ענפה של כלי דם העשויים כנחלים קטנים המצטרפים לנהרות גדולים, ותפקידם להחזיר את הדם מהאיברים אל הלב. דם עשיר בחמצן המגיע בלחץ גבוה מהלב דרך העורקים, חוזר בלחץ נמוך דרך הורידים כשהוא עני בחמצן.</p>	<p>שאל את עצמך: מה הייתי רוצה לדעת אילו הייתי מוצא אדם חכם באמת? ערוך רשימה של שאלות העוסקות במשמעות החיים, וכן בכל סוג של בעיות אישיות עמן אתה מתמודד. עכשיו, התחל לחפש אנשים אשר יכולים לספק לך תשובות. (הרב נח וינברג זצ"ל בספר 48 דרכים לחכמה, דרך כ"ד).</p>

מגיד דבריו / פנינה מתורתו של הגאון רבי בוגיד סעדון זצ"ל

"ואין לו לאדם לערער על הרב שבדורו, שמזה שנתמנה לרב ודאי שהוא ראוי והסכימו עליו מן השמים. וכן אין לו לאדם לערער על גדולי ומנהלי הדור גם במילי דעלמא וכל שכן במילי דשמיא, דודאי מן השמים הסכימו עליהם, שאפילו ריש גרותא מן שמיא מוקמי ליה [כדאמר במס' בתרא דף צ"א ע"ב], ואין לו לחלוק עליהם. ואם נראה לו איזה דבר שנעשה שלא כשורה, ילך אצלם ויודיעם שנראה שלא טוב נעשה בענין זה וזה. ואם השיבוהו והבינוהו, מוטב, ואם עדיין עומד בדעתו, אסור לנו להתנגד להם לדבר סרה עליהם. ובפרט באספות כנסיות של עמי הארץ תחת הכתלים, שזה מזיק הרבה, ולא יביא שום תועלת, שמלבד לשון הרע שאפילו באמת אסור לאומרו, אלא שמוסיף שמוציא שם רע, שאמרו עליהם במציעא סוף פרק הזהב שאין להם חלק לעולם הבא. ועוד שמשחית לכל הקהל, שגורם שיתפטרו אותם הראשים, ולא ירצו אנשים אחרים לשבת במקומם, שמא יזדמן להם אחד מאלה שיתנגד אליהם ויוציא עליהם שם רע וכיוצא. ולכן טוב לו לאדם לשתוק ולקבל שכר על השתיקה אחר שהגיד דעתו להם ולא נתקבלה, ובזה הוא מרבה שלום בעולם." ("מגיד חדשות" ח"ט דרוש ט"ז).

יהם כלב את העם אל משה (יג. ל) – ידוע שבני ישראל ירשו את הארץ בזכות מצות מילה, וכמו שכתוב בזוהר הקדוש שאמר הקדוש ברוך הוא לאברהם "ואתה את בריתי תשמור" (בראשית י"ז ט'), ולפני כן כתוב (שם פסוק ח') "ונתתי לך ולזרעך אחריו את ארץ מגוריו את כל ארץ כנען", ופירשו ז"ל דהיינו בזכות מצות מילה. גם ידוע שעל ידי המילה מתגלה שם הוי"ה ברוך הוא בבשרנו. וזה מה שאמר כלב אל העם, שלא יפחדו, כי בזכות המילה יכנסו ויירשו את הארץ. וכן תמצא סופי התיבות "וירשנו אותה כי יכול נוכל לה" עולים בגימטריא מילה, רמז למה שאמרו שהשתיקם בזה שאמר להם שבזכות מצות מילה יירשו את הארץ. גם סופי התיבות "נעלה וירשנו אותה כי" הן אותיות שם הוי"ה למפרע, לרמז שבזכות מילה שעל ידה נגלה שם ה' בבשרנו, ובזכותה נגלה ה' לנו, נוכל להם. והמרגלים הבינו את הרמז וענו לו "לא נוכל לעלות וגו' כי חזק הוא ממנו", וביארו חז"ל (ערכין דף ט"ו ע"ב) שהתכוונו כלפי מעלה. וגם על זה אמר להם כלב אך בהוי"ה אל תמרודו. ודו"ק. (מכת"י הגאון רבי משה לוי זצ"ל).

פר צלם מעליהם (יד. ט) – תחת המלים "צלם מעליהם" מופיעים הטעמים "דרגא תביר", לרמז למשמעות הדברים שעם הארץ ירדו דרגא ונשברו (דרגא תביר), ואין מה לירא מהם. (חן בשפתותיך, כת"י).

נקודת חן / עובדיה חן

אדם שומע מהרהורי לבו!

אשר אמרתם לבו יהיה, והביאתי אותם וידעו את הארץ אשר מאסתם בה" (לעיל יד, לא). ומיאוס הארץ הוא עמד עלינו לכלותנו בכל הדורות, ובעבורו גלינו מעל הארץ... ואין שום מבוא לשוב אל שלמותנו, כי אם בשוכנו אליה".

דרכו של עולם שעל כל פשעים תכסה אהבה. כאשר אדם חדור בתחושה של אהבת הארץ, שוב אין הוא יכול לראות בפגמיה.

כששמע העם את תיאור המרגלים על חוסנו של יושב הארץ, במקום לבכות, היו יכולים באותה מדה להפעיל את ההגיון והזכרון ההיסטורי שלהם, ולשאול את עצמם: בעצם ממי אנו מפחדים? וכי חזקים הכנענים מן האלוקים שהכה את מצרים הגדולה בעשר מכות והטביע את צבאה בים סוף?

אם שאלה זו כלל לא עלתה על לבם והם קיבלו בכל לב את הדיווח השלילי על ארץ ישראל - אות הוא, שהדיווח תאם את המאויים הנסתרים החבויים בתת המודע שלהם. כי אדם שומע את מה שהוא רוצה לשמוע!

הנחשף לתעמולה ומושפע ממנה, מבטא בכך רצון כמוס כלשהו החבוי בלבו פנימה. הטיית אוזן העם לדברי המרגלים דוקא, ולא להגיונם של משה כלב ויהושע, מגלה כי בנבכי לבם הסתתרה שנאה לארץ חמדה.

המרגלים בסך הכל 'התפרצו לדלת פתוחה' - הם נתנו לעם לשמוע את מה שרצה לשמוע.

בעל עסקים ידוע פרסם מודעה על כך שביום חמישי הקרוב הוא פותח מסעדה חדשה. ביום הפתיחה הגיעו אנשים, ולמראה השלט המתנוסס מעל למסעדה, הרימו גבה בפליאה. על השלט החדש היה כתוב: "מסעדת חבל"ז - בהכוונת הרב חיים קנייבסקי".

כששאלוהו לפשר הדבר, הסביר ברצינות רבה: "לפני שפתחתי את המסעדה, נגשתי לבקש ברכה מרבי חיים קנייבסקי וגם בקשתי שיקבע שם למסעדה. הרב בירר מה עושים בעסק הזה? ועניתי לו כי מדובר במקום בו אנשים באים לאכול ולשתות עם מוזיקה ברקע".

"הרב הביט בי", ממשיך לתומו בעל המסעדה, ואמר לי: 'חבל על הזמן!'..."

*

בפרשת המרגלים ישנה שאלה: מילא עונשם של המרגלים מובן, אך העם כמה חטא? איך אפשר לבוא אליו בטרונאי אחר שנפל קרבן לתעמולה מתוחכמת ומתוכננת? כלום לא היה זה טבעי שישמעו בקול רוב השלוחים שמונו על ידי משה רבנו?

הגאון רבי יצחק עראמה זצ"ל (מחכמי ספרד בדור הגירוש) בספרו "עקידת יצחק" (שער שבעים ושבעה) חושף את העומק שבנפתולי נפשם של העם:

כשישראל שומעים את דיווח המרגלים - הם בוכים כל הלילה. בכי זה אינו נובע ממורך לב, "אלא משום שהארץ מאוסה עליהם, וכמו שאמר הכתוב: "וטפכם

ויספרו לבניהם / ספור לשלחן השבת

בזמן הלימוד – כל העולם 'מת'

אחריך וממתינה בחוץ". השיבו "תמסור לה שאמרת שאני כעת... מת". נדהם השמש לשמע תשובתו וסבר כי נתבלעה עליו דעתו.

יצא החוצה ואמר לאשה בעדינות: "תראי, אני פוחד שמא דבר מה ארע לבעלך, הוא אמר לי למסור לך שהוא... מת". נבהלה האשה. פחד הזדחל אל לבה ואף היא החלה לחשוב כי השתבשה עליו דעתו.

בשעה עשר בבוקר הגיע סוף סוף לחנות. אך דרכו רגליו על מפתן הדלת, וכבר השיגו קולה הרועם של אשתו: "מה אתך? האם יצאת מדעתך?! החנות מלאה קונים ואתה יושב שם ולומד?! מילא ההפסד שהנך גורם לנו, אבל כלום אפשר להפסיד לקוחות קבועים, בשעה שמכל עבר ישנם סוחרים המתחרים בנו?!"

"מדוע תכעסי?" השיבה בעלה בקור רוח "וכי אינך שמחה שהמת חזר לחיים...".

לאחר מכן ישב והסביר לה ברצינות: "שמעי נא רעייתי ועני לי מה היית עושה לו בוקר אחד היה מגיע זמני להפטור מן העולם? כלום היית יכולה לדחות את מלאך המוות שיבוא פעם אחרת כי החנות מלאה קונים?!"

"אם כן" סיים הבעל "מהיום ואילך, בכל בוקר בשעות שאני נעדר מהחנות, חישובי כאילו נלקחתי על ידי מלאך המוות, ומה אכפת לך שאחרי שעה או שעתים אקום לתחיה ואבוא לעזור לך בחנות..."

בשעה שאדם יושב ועוסק בתורה, עליו ועל בני משפחתו לחשוב כאילו "הוא מת" מבחינת חיי העולם הזה, וכך יתבטלו מאליהם התרוצים והסיבות המעכבות אותו מללמוד.

החפץ חיים המשיל משל לסוחר גדול שהיה טרוד במסחרו מבוקר עד ערב. מרוב טרדותיו, לא היתה לו שהות להתפלל בצבור, ובטח לא לקבוע עתים לתורה. חלפו השנים ושיער לבן החל מבצבץ בזקנו. כוחו תש, והוא החל לחוש כי קצו קרב ובא, ולא ירחק היום בו יהיה עליו ליתן דין וחשבון על מעשיו לפני מלך מלכי המלכים. אי לכך, החליט יום אחד בהחלטה נחושה כי עליו להכין 'צידה לדרך', ולצורך זה עליו לשנות את סדר יומו.

למחרת עם שחר, נטל עמו את תפיליו והלך לבית הכנסת. תמזהה אשתו "מה יום מיומיים?!". "יש לי אזכרה" תירץ "חייבים לכבד...". לאחר התפלה נותר במשך שלש שעות בבית המדרש כדי ללמוד.

כאשר סוף סוף הגיע לחנות, קידמה אותו אשתו בפליאה על פשר איחורו: "הלא ידעת כי בשעות אלו הומה החנות סוחרים הממהרים לדרכם, ומה לך כי התמהמהת מלבוא?". התחמק הבעל מלהשיבה, רק אמר כי היה טרוד בענין חשוב מאד ונאלץ להתעכב. וכך במשך כמה ימים היה מאחר לבוא לבית המסחר ומתחמק מלספר לאשתו היכן שהה.

בוקר אחד פקעה סבלנותה של האשה, וכאשר ראתה ששוב משתהה הוא מלבוא לחנות, סגרה את החנות, ויצאה לתור אחריו, ולברר פעם אחת ולתמיד להיכן נעלם בעלה מדי בוקר.

מה רבה היתה תמיהתה וכמה גדול היה קצפה, כאשר בהגיעה לבית הכנסת נתברר לה כי בעלה נמנה בשעות אלו על חובשי בית המדרש. יושב הוא רכון על ספריו, מעוטף בטליתו ומעוטר בתפיליו והוגה בתורה.

ראתה את השמש עומד בחוץ, וביקשה ממנו לקרוא לבעלה. ניגש אליו השמש ואמר לו "אשתך מחפשת

☺ זה לא חנוך! ☺

שאלו לחכם אחד: אם כבר נעשה ליעקב אבינו נם שהאבנים (שרבו על מי הוא יניח את ראשו) הפכו לאבן אחת, למה שלא יהפכו לו האבנים לכרית? וכי לא מגיע ליעקב שלא טעם טעם שינה ראויה משך ארבע עשרה שנה לישון כראוי?

והשיב: להודיענו בא הדבר, שממריבה וקנאה לא צומחות כריות, רק אבנים...

☺ חנוך חנוך חנוך... ☺

כשאתה נגד אח – המנצח תמיד מפסיד...

אוד המאיר

שאלות ותשובות שענה לשואליו בקצרה מרן רה"י הגאון רבי מאיר מאוזו שליט"א

שאלה: אני משמש כקצין משטרה במשמרת התנועה, והרבה שוטרים שתחת פקודי רוצים להתפטר, מאחר שאנשים מקללים אותם כשהם נותנים להם דוחות. האם יש מה לחוש לקללות אלו?
תשובה: אם נותנים דוחות ביושר ובצדק, אין לחוש. קללת הנם לא תבוא (משלי כ"ו ב').

שאלה: האם יש לחוש לקללה של מכשפה ישמעאלית? ואיך מסירים קללה כזאת?
תשובה: תלך לסופר סת"מ צדיק וירא שמים שיכתוב לך אחר טבילה קמיע ובו השם מל"ת (ר"ת מכשפה לא תחיה). זה שם נגד מכשפות (ע"פ הבעל שם טוב).

שאלה: דרשן המספר סיפור ומוסיף עליו תיאורים מדמיונו כדי למשוך לב הצבור, האם יש בזה חשש שקר?
תשובה: אם גוף הסיפור אמיתי ומוסיף בו נופך, אין בזה כלום. וגדולה מזו נהג הגרי"ח מבבל זצ"ל להמציא מעשיות שלא היו ולא נבראו, וכותב ונ"ל בס"ד מעשה. והקורא ב"נפלאים מעשיך" יוכל להבחין מתוך הלשון והענין אם זה מעשה שהיה או משל בעלמא.

שאלה: האם יש לחוש בימינו למאמר חז"ל (ב"ב ק"י ע"א) "הנושא אשה צריך שיבדוק באחיה"?
תשובה: אם היא בעצמה שומרת תורה ומצוות והוריה גם כן שומרים, אין לחוש לאחיה. העיקר שיהיו האחים שלה בעלי מדות טובות. ומה שאינם שומרים מצוות לפי שנגררו בעוה"ר אחרי הזרם החילוני.

שאלה: כתב הכף החיים (סי' כ"א אות י"ד) שיש להזהר במלבוש העליון הנקרא גלימא שלא להיכנס בו לבית הכסא, כיון שהרגילות היא ללובשו בעת התפלה. ע"כ. שאלתי היא, האם יש לחוש לזה בזמננו בכובע וחליפה שרגילים ללובשם בעת התפלה?
תשובה: גלימא וקיטל מיוחדים רק לתפלה. כובע וחליפה מיועדים לכל דבר – ללכת בשוק ולפגוש אנשים מכובדים וכיוצא.

שאלה: אני אוסף צדקה לזקקים עניים וחולים, כמה אחוזים מותר לי לקחת כשכר טרחה?
תשובה: עד 20 אחוז, ואם אתה דחוק ב"מ לא יותר מ-25 אחוז. וכל הלוקח פחות הרי זה משובח.

שאלה: אדם שיש לו בביתו שתי קופות של שתי מוסדות, האם רשאי להעביר כסף מקופה לקופה?
תשובה: אם נתן בקופה של מוסד מסוים, אסור להחליף למוסד אחר. וכמ"ש מרן ביו"ד (סי' רנ"ג ס"ו): עני שנבו לו להשלים לו די מחסורו והותירו על מה שצריך – המותר שלו. וכל שכן לדעת הרמ"א (שם סוף סימן רנ"ח) שאם חשב בלבו לתת איזה דבר לצדקה חייב לקיים מחשבתו. ויש אומרים שגם דעת מרן כן (עיי' בשו"ת יחווה דעת ח"ו סוף עמוד רעג). וכאן שיש מחשבה ומעשה, ודאי לכולי עלמא אסור לשנות.

שאלה: אמי העבירה אליי שקית עם כסף שאספה מקופות צדקה של מוסדות שונים שבביתה, וביקשה שאעבירו למוסד אחר (שאינו אחד מבעלי הקופות). מה עלי לעשות?
תשובה: אם אינך יודע כמה לקחה מכל קופה – תתן למי שתרצה. זו בעיה שלה. ותגיד לה שלהבא אין לעשות כן ולערבב את הקופות. איש על מחנהו ואיש על דגלו.

לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: 7654216@gmail.com

לע"נ רחל בת מזל ע"ה
לע"נ לאה בת שרה ע"ה
לע"נ עזיזי בר כמונה לבית חדוק ז"ל

לע"נ אפרים בן מימה פנינה ז"ל

לע"נ רבי עובדיה בן לולו זצ"ל
לע"נ רבי אליהו בן אסתר זצ"ל
לע"נ רבי יצחק בן רחל זצ"ל